

Örömhír

(1960–1962, befejezetlen)

(*Благая весть*)

1. fejezet

És lőn reggel – hallgassátok, hallgassátok! – És lőn reggel, és lőn este, villogott az ég, a déli szél meggörnyesztette a tamarinduszokat, s reszketett a kolhozrozs a naplemente sugaraiban.

Értelmem siketült, szívem szegényedett, nem jutottam lélegzethez, mellemet ezer előérzet szorongatta, és először pillantottam föl az égre.

Én, aki soha nem néztem az égre. És abban az órában – beteljesült! A nyugtalan csillagok vergődésén keresztül a szférák búskomor zenéjébe a szeráfok rekedt kórusa tört be, és az idők kárpitja hullámozott az örült gyötrődéstől, és kettéhasadt.

És a villámlás üvöltése megsiketített és az útszéli árokba vetett, és valaki a fejem felett fulladozott a nevetéstől és a hajamat cibálta, és azt mondta:

„Mit csinálsz, Te, Testvérem, ezen a világon?”

És én felemeltem a fejemet, másnapos vodkaszagot lehelve a térbe, és nem láttam mást, csak a sötétséget,

és hideg sár csorgott be az ingem alá, és lőn reggel, és lőn ismét este, és fények villogtak, és tekintetemben értelenséggel vegyes félelem tükröződött.

És fülem égnék állt, és lélegzetem akadozott.

És testetlen szomszédom azt mondta nekem:

„Hallgass az Én szavamra – most, elnémultak közt a legfényesebb, jól számítottad ki a határidőket?

Egyike vagyok azoknak, akik ott voltak Vele és Veled a végső óráig – emlékszel?

Balga Jehova – semmit sem feledtünk, akarsz-e velem jönni – most?”

Így szólt az, akire figyelmezttem, és aki nem akart láthatóvá válni.

És válaszoltam neki:

„Akárki is légy, szavaid szívemre nehezednek, de isteni mondatszerkezeted nem egészen világos.”

És Ő elnevette magát, és így szólt hozzám:

„Majd eljön az idő, amikor megérted – attól fogva, hogy csillagunk újból feljövőben van és megrémült Teremtőnk titkos besúgóok rendszerét vezette be szféráinkban, egyetlen gondolkodó hülye se akar érthető lenni a határokon belül,

amelyeket Az állított fel, akinek szelleme a villám súlyával szállt Rád, hogy hírül adja megjelenésem;

és íme – mielőtt eloszlik a sötétség, és Te visszatérsz abba a világba, ahová most nem tartozol –, szíved százharmincszor szorul össze a félelemtől és a titokzatos beszédektől, és meglátod a vidéket, ahol Lucifer hadának lelkei gyötrődnek, és megismered az ezer mélységnél is kísértőbb három próba erejét, és akkor Annak értelme, kinek irgalma rejtve van, megvilágosítja tudatlanságtól felpuffadt fejedet – akard? Te, én ifjú Szenvedőm, akarsz-e velem jönni?”

És beszélt, és engem szórakoztatott ügyes deklamálása, és minden hangot elnémított bennem a csoda édes igénye,

és a köd feneketlené lett, és könnyörögtem neki, hogy nevezze meg magát, és ő nem akarta,

és a fülembé sugdosott, és esővel öntözött, csiklandozott, és nevetett és elvitt bégető nevetése szárnyain,

és ahogy vitt, határait kitágította, és az áthatolhatatlan allegóriák sötétjével vont a be elmém, és a láthatárok mind egy gyűrűbe tekeredtek össze,

és felfordult az égbolt, és ujjongó testeink, megszabadulva a kiterjedések terhétől, feloldódtak benne,

és félőrült szelek sivítottak, és dübörögve suhantak az évezredek az éteri síkságok egyik végétől a másikig.

És kitérültek a Poklok kapui.

2. fejezet

„Ne félj felnyitni szemedet – mondta a szellem, akivel eggyé váltunk a repülés kimerítő gyönyöreiben,

Ne félj felnyitni a szemedet, Megfáradt Testvérem. Íme, átléptük a határt, amely elválasztja a magas szférákat a vezeklésre és örök kínokra kárhoztatottak földjétől.”

És már várt engem az első kísértés, és a szemem engedelmesen felnyílt, és elszabadult tekintetem a komor szorosok közt bolyongott,

és a füstölő fáklyák ólmos pislákolással világították meg a szirteket, és minden egyes bukott angyal sápadt arcára százharminc ibolyaszín fényfoltot vetettek.

„Hallgasd, hallgasd! – súgta nekem az árnyékban rejtőzködő szellem –,

Hallgasd siratójukat, Én Megfáradt Fivérem,

íme, átléptük a határt, amelyen túl csak a tuskók tudnak mosolyogni.

Ne félj kilátástalan bánatuk harmóniáját megtörni – az ébresztette fel lázadó Atyjuk minden bizakodását, hogy Te kiválasztottá lettél.

A Te eljöveteled szorosabbra fűzi kötelékeiteket.”

És beléptem birodalmukba, megrezzentve az ősrégi pislákoló fényeket,

és ezer lámpás lángja nyugtalan lobogásba kezdett, és a Sátán szárnyatlan gyermekeinek sokasága riadt fel kőnyoszolyájáról, felém fordították tekintetüket, és lerázták halhatatlan fülükre a port,

És velem együtt megdermedtek a Poklok Urának parancsoló és alkoholtól kiégett hangjára:

„Korábban, –
Korábban, mielőtt még az Örökkévaló lett volna,
Én valék. A létezés értelmetlen és zabolátlan ősalapjain Én uralkodtam egy-
magam, és az Atya szelleme nem mondott ellent az Én hatalmamnak:
semmilyen kezdetnek nem volt még kezdete, és az Én hatalmam alá tartozó
angyalok légiói még nem sóvárogtak a fényre,
és megleégedtek azzal, hogy az őselemekkel játszanak.
Megjelent Ő – Az, akit Mindenhatónak hívnak –, az elemek első kombináció-
jával, lefektetve a Rend és Harmónia kezdeteit;
és e két elvre alapozta a teremtés csüggedt aktusait, és elválasztotta a világos-
ságot a sötétségtől, és megjelentek a Föld és az égítetek az égboltozaton:
és a szárnyasok csődülete alávetette magát az Ő világegyetemében uralkodó
fegyelem olcsó bájainak.
De aki hú maradt hozzám, az mind migrént kapott és okádni kezdett az Ő
ostoba magasztosságától”.

Így beszélt a Sátán.
„És én elmentem,
És én elmentem számkivetve, és ütött az óra – Nékem már a könyökömön jött
ki majomgrándozásainak ütemes anapesztusa,
És Az, akinek a kedvéért Te elhagytad a Földet, megadta az első jelet a lázadásra:
És íme, kell-e most arról beszélni, milyen esztelen volt felhívásom! –
a Mindenható Disznó ősemberi dühvel semmisített meg mindent, amink csak
volt,
És megvakított bennünket Mihály Arkangyal tetves vértjének ragyogásával,
és levágta szárnyainkat,
és ide vetett bennünket, ahol most három tucat örökkévalóság óta vagyunk
kénytelenek gyötrődni”.

Így beszélt a Sátán
„Íme te látsz –
Íme te látsz bennünket, nem a dicsőség fényétől övezve, hanem álmatlanság-
tól és töprengéstől kimerülten:
az Én fiaim lelkét penész rágja a gyönyörűség hiányától, és a századok sóhaj-
ként szállnak el, de én mondom néktek – hallgassátok! hallgassátok! –
de én mondom néktek – látomásaimban vértelen csatáinknak másféle terei
jelennek meg itt, a világ határán túl.
Egyesül velünk azon teremtmények okos ereje, akik Ádámtól örökölték az
eredendő bűn tavaszát
És akik a Teremtő elgondolása szerint arra születtek, hogy munkával szolgál-
ják le a rájuk kiszabott időt és dicsőítő ódákat zengjenek,
Mióta a bűnbe esett pár elhagyta a paradicsomkertet,
az Én hatalmam alá tartozó táncoló ördögök legyőzték a tétlenségüket és fel-
emelkedtek az Alvilág mélységéből a keserű bitangok szívéig,
és minden gondolatukat kétellyel fonták körül, és minden törekvésüket meg-
rontották:
a Bábel torony értelmet megvető építőinek bölcsességét és Noé szenvedélyes
ivászatát,

és Éva szégyenlősségét, és Ábel jámborságát és még ezer ilyen, a természettel ellentétes anomáliát üldözött az ő nemzetségük, az Istentől örökölt bőséges élet-erőért cserébe...”

Így beszélt a Sátán.

„Százharminc betegség bilincselte meg gyengülő ízületeiket, és arcuk elfehé-
rült a lelkifurdalástól,

És az erkölcsi képzetek győztek a számításon és a szent betegség görcseiben
új proféciaák születtek,

és mítoszok titkos géniuszokról, kik termékenyítő falosz nélkül, éltető anya-
méhen kívül fogantak,

és a fejük már nem kongott üresen, mióta ideálok talapzatai előtt térdepeltek
és elhunytak sírhalmai előtt hajlongtak.

Parancsomra – bolondok, remeték – böjttel és imával csendesítették a test lá-
zongásának hullámain.

És a szemétség és darwinizmus összpontosításával, átgondolt ördögösség-
gel gyengítették meg az értelmesek lelkét (...)!
KEZDEM AZ ÖZÖNVIZET, A BÁRKA VALÓSZÍNŰSÉGÉT KIZÁRVA – (...)

innen Számomra nem rendeltetett a Biblia szerzőinek és szövegmagyará-
zóinak tévedéseket sugalmaznom

és – dühömben – kiköpöm az Ararátról zöldellő olajágacskaát hozó galam-
bocska után!”

Így beszélt a Sátán. És felkelvén magához vont, és az arcomba lihegett:

„Értelem Keresztapja – (...)

Értelmem és Szellemem Keresztapja (...), menj be és jöjj ki, és indulj el, de ne
szennyezd be ajkaid –

Te, ki magadtól vonod meg a javakat, és ki elhárítod az élvezeteket,

ki megosztod velünk lelki terhünk súlyát – a kezdetektől fogva –, gondold
bele abba, ami nincs:

és ettől az időtől kezdve a földi boldogság nem lesz kívánatos számodra,

és a Te ezer gondolatod és teted között egy sem lesz, amit józan ész diktált
volna,

és Te, a háromszorosan is boldog, angyalhoz hasonló emlékezetedbe vésél
Engem, és elmondod a világnak mindazt, amit a Gonosznak tartott nem mondott
neked.”

„Áldott – (...)”

„Áldott legyen az Atya Nevében” – zendítettek rá a *capella* a szárnyatlanok
kórusai,

és az öröktől fogva bukottak zokogtak, mint a tragikus színészek, mint az új-
szülöttek,

mint én, aki most bűnbe avatott lettem, az édes roham önkívülete és eufóriája
között – „Beteljesült!

Kövess Engemet – és végleg beteljesül – a Világegyetem legsötétebb sarkai-
ban, Kövess Engemet, Megfáradt Testvérem”.

¹ (...) hiányt jelent a kéziratban.

3. fejezet

És eljött a második kísértés sora, és én, megvilágosodó teremtmény, elváltam a kísértésektől megszabadító szellemtől, ki utamat kísérte,

és számomra ismeretlen orcával ocsúdtam fel, azon a földön, hol eddig nem jártam,

És az összes nefelejcs illatától elbódulva lélegeztem, és a földi vágy melegházak fülledt félhomályát töltötte mellembe, és a holdfény hullámain szégyentelen szilfidek heverésztek lustán,

és íme megjelent nekem egy leány, kinek szépsége elérte a képzelet határait, és odalépett hozzám, és a tekintete vágyat és szelíd határozottságot fejezett ki:

és – rámosolyogtam,

és ő – visszamosolygott,

én – bamba imádattal néztem rá,

ő – vágyra csábulva felvihogott,

én – nem kérdeztem, mi a neve,

ő – nem kérdezte az enyémet,

én – három szóban kifejeztem vágyaim skáláját,

ő – felsóhajtott,

én – sokatmondóan lesütöttem szememet,

ő – az égre emelte szemét

én – az égre emeltem szememet,

ő – sokatmondóan lesütötte szemét,

és – ahogy illik, mindketten édes lehetetet lihegtünk, mindkettőnkre kéjsóvárán hunyorogtak a csillagok,

és a kibomlott virágú növényzet illata misztikus dicsfénybe burkolta hullámzó körvonalainkat,

és a testetlen szervezetek végtermékei lustán duruzsoltak a csatornacsövekben, és a világirodalom klasszikusai szomorúan forogtak sírjaikban,

és – én hasmélyi baritonon nevettem,

ő – természetfölötti, zengő kontraalton válaszolt,

én – merész karommal felmértem sűrűségét, méreteit és domborművét,

ő – elragadóan forgatta szemét,

én – bugyonnijos lovasrohammal támadtam,

ő – önfeledten kotkodácsolt,

én – dörzsöléssel lángra lobbantottam,

ő – buján remegve megadta magát,

én – örülten kimerülve kifulladtam,

ő – elgyengülten fuldoklott,

én – aléltam

ő – vergődött,

én – remegtem,

ő – hullámozott

és egyetlen pillanat múlva minden rejtekhely feltárult és felnyílt minden mélység, és az ostoba kerubok nyögtek a boldogságtól a végtelenen túli magasságokban,

és a Mindenség áldott mozdulatlanágba dermedt, és –
és az a Láthatatlan, Az, galléron ragadott, és a fülembé bégetett –
„Mit csinálsz, Te, Testvérem, e világon, mely nagyobb, mint az isteni világ?”
És megremegtem, és körbepillantottam, és százharminc pillanatig harcolt
bennem a vágy őrjöngése az Eszme csendes örületével,
és akit eltaszítottam, lombágyán zokogott és szíve összetört.
És azóta sok leány akart engem és én elfordultam tőlük, elhamvadtam a ger-
jedelem lángjaiban, és életemre akartak törni, és én nevettem.
És íme, legyőztem a föld vonzását, és mint Főnixmadár a tűzből, mint Jehova
a tövisbokorból – kirepültem holdfénytől átítatva.
És lelkem tágabb az Alvilágnál.

4. fejezet

És eljött a harmadik kísértés ideje, és íme, Engem, aki feltámadt az emberi szen-
vedélyek sarából,
befogadott a szellem, ki az utolsó remény magasáig emelte röptömet,
és – a világegyetem körforgásának kárpitjain keresztül – a távolban lángoló
szférák körvonalai elvakították tekintetünket
és feltűnt, lázálom rabjaként a Legjóságosabb fényben ragyogó trónja.
És a Megváltó homloka, aki kék melankólia dicsfényében jobb felől ült,
oly fénylő maradt, mint a telihold, és oly szelíd, mint a zoltárénekes Dávid
mezein legelésző birkanyáj,
és könnyein át mosolyogva üdvözölte megjelenésünket a világközi úrból.
És mondotta nekünk:
„Halálvágtyól gyötört sápadt orcájú zarándokok, akárkik is legyetek, taszít-
sátok el a gonosztságot magatoktól, és a Teremtő könyörülete nem hagy el benne-
teket, mert ő kiterjeszti jóságát mindenkire, ki megszolgálja azt.”
És mi válaszoltunk Néki:
„Nem azért, hogy megízleljük az enyhülést és a tengődést világotokban,
És nem az Úr oltalmát keresve irányítottuk röptünket, mi, tévelygők.
Hanem hogy szendergő lelked felébbresszük, és örömteli vezeklésre hívjunk
téged, édes komám, Jézus” – (...)
És ő válaszolt nekünk:
„Nem tudjátok, mit beszéltek. Nézzétek csak – a fény naiv gyermekei fel-
hagytak röpdösésükkel.
És mikor Mihály Arkangyal homlokát ráncok barázdálják, az égi seregek nem
teketóriáznak – Én nem ismerlek benneteket,
de az, kinek ellenségei összezavarták elméteket, köztetek van most és mind-
örökké,
és az Ő trónusa előtt térdepelve – ugyan miféle szolgálatról beszéltek?”
És mi, a ki nem mondott titok őrzői elmosolyodtunk, és így válaszoltunk
Néki:
„A Teremtő értelmezésében oly számtalan a badarság, amely számtalanok te-
remtményei,

és mi ismerjük mindahányat, és az Ő kegyelme, melyet Szent Ferenc legyőzhetetlennek mondott, nem érintett meg bennünket.

És Te, aki minket vádolsz, Te, aki tettel és szándékkal szolgáltad Őt, megtanítottál bennünket hinni abban, hogy nem tettei, hanem Szavai alapján mérettetik meg a gondolkodó teremtmény.

És ezerszeresen igaza volt annak, ki azt mondta Tibériásban, hogy „Az ördögök fejedelme által űzi ki az ördögöket”,

mert a te fogadott Atyád – neked köszönhetően – soha nem hozza vissza már a következetességet a pirosposzsgás pogányok világába,

És adományai – mióta te lemondtál róluk – elvesztették bájukat mindazok számára, akik osztoztak lelkesedésben.

Miután legyőzted a hiábavaló ábrándok kísértését, anélkül, hogy ráébredtél volna, látnok lettél (...)

elveszett az utolsó remény is számodra – az Úr színe előtt –, hogy megjavulhass,

és az isteni gondviselés őrizete alatt lehelted ki a lelked, visszafordíthatatlanul, érdekből örökre fogadtak azon apostolok idejében,

amely apostolok megrendezték a mennybemenetelt, attól való félelmükben, hogy istentagadónak tartják majd őket.

És, ha az Ő trónja rendíthetetlen,

mi – százharminc hét múltán – erő híján elnevetjük majd magunkat, de a parancsolatainkról nem mondunk le,

És ha Ő Maga itt van – köztünk –, ki saját természetének törvényeit hajtja végre,

A Faragatlan Elevenen-nyúzó, akiből hiányzik értelem és irónia, és nincs formája a térben, bárgyú, mint egy szibériai posztócsizma.

És ha Ő Maga itt van – köztünk –, köpj az Ő arcába, Megváltó, és áldjál meg bennünket.”

„És áldjál meg bennünket” – ismételte a visszhang az Éden hideg boltívei alatt: –

és Isten Fia öntudatát veszve zuhant az égi seregek lába elé, és nyugtalanság és borzalom tükröződött az orcákon, és a hárfák húrjai elszakadtak,

és az arkangyalok leghatalmasabbika megremegett a szegénytől és a fájdalomtól (...)

és óriási rúgással kipenderített a mennyország kapuin túlra, oda, ahol boszszúra éhesen tomboltak a démonok,

és amint felkaptak a szárnyak, melyek örök időktől támaszul szolgáltak nekem, örömben fölnevettem, és alázatosan hívom a felsőbb elrendeléseket,

„Szellem, ki téren és éveken keresztül végighurcoltál, nem te vagy-e az, ki Belzebub szolgálatában őszült meg,

ki egykoron Gábrrielnek adta ki magát, ki a szent fogantatás titkát hírül vitte Máriának?

Rájöttem nevedre! És – tagadj meg, menyasszonyok Legtisztábbja, hohó! munkára, elvtársak!”

És a mindenség szakadékának tátongása felett úgy kacagtam, mint negyven agyament,

és a fúriák, vámpírok és boszorkányok hadai bergomaszka tánc forgószelében szétáradtak felettem,

és velem együtt zuhantak alá – (...) – az összes őselem dühöngése közepette (...)

és a csapások karneváljában – jóságos ég! – bombaként röptültem,

És az égíteteket ezer vihar térítette le keringési pályájukról –, veszett arabeszket rajzoltak körülöttem, és a Galaxis remegett az isteni zúrzavar ragyogásában –

és minden elsötétült előttem.

5. fejezet

*„És volt közöttük egy leány, és a szerelem terhe
nem egyedül rám nehezedett, és a nap százharmincszor
ment le a láthatáron, és Én eltaszítottam”*

(Ev. ad Ben., 13, 9.)

És lőn nappal – hallgassátok, hallgassátok! (...)

És lőn reggel, és lőn este, villogott az ég, a déli szél meggörnyesztette a tamarinduszokat, s a kolhozrozs reszketett a naplemente sugaraiban.

És Én, lázongó gyermek, ugyanabban a képmásban tértem magamhoz, melyet elveszték az églakók családjában.

És ismét megláttam a földet, melyet egy örökkévalósággal azelőtt hagytam el, és Én, akit senki nem ismert fel, senkit nem ismertem fel.

És felöveztem csípőmet, és fejemre hervadó füvekből koszorút tettem.

És nádból vándorbotot fogtam, és kimentem a csillagfényes útra, a Moszkva környéki mocsarak nedves köde minden kezdetek előérzetével hevítette szívemet;

és napfelkeltekor egy víztározóhoz értem, és íme, a hallgatás megszakadt, és segélykérő jajgatás fonta körül a nyugvó nádast, és gyászos csobbanás, és a vízhez rohanó ifjak riadalma;

és széthajtottam a bokrokat, és a futkosók felé fordulva így szóltam hozzájuk:

„Álljatok meg, önkéntesek! Csillapítsátok merészségetek, és figyelmezzetek Rám, ki jót cselekszem:

tanuljátok meg leküzdeni magatokban azt, akik születésektől fogva vagytok, és ne higgyetek a felelőtlenül feltörő indulatoknak.

Az együttérzés és az önfeláldozás képessége nagy érték,

az hagyta meg, ki Engem a földre küldött,

de miután elérte hőn áhított célját, vajh nem válik-e az, ki most a megváltás után sóvárog, tízszeresen is ragaszkodóbbá a földhöz és a Velem ellenséges őselemhez?

Távozzatok a parttól: a rossz szokások legalja, ha olyan tettet viszünk véghez, amelyben több az udvariasság, mint az együttérzés.

Legyen bennetek bátorság, hogy szájtáti bambák legyetek, még azokban a nehéz pillanatokban is, mikor a polgári kötelesség arra buzdít, cselekedjünk fejevesztve –

kövessetek Engem, és engedjétek, hogy a fuldokló megfulladhasson.”

És a víz bezárult az ismeretlen szenvedő felett, és az ifjú arcokra zavar ült ki, és tekintetüket a feltörő buborékok tűzijátékára vetették.

De megbabonázva engedelmeskedtek, és zokogva követték Engem, és Én mondtam nekik:

„Ne fojtsátok magatokba a sajnálatot

És ne feledjétek, ettől az órától kezdve szívetek azzal telítődik meg, amire teremtvé van.

Az áldozat, melyet a fuldokló felélesztésének oltárán hoztatok volna meg, kevésbé lett volna bűnös, de rátok nézvést kevésbé áldásos is lett volna.

Ne töröljétek le könnyeiteket,

mert ami megtörtént, jóvátehetetlen, és súlyos árat fizettetek azért, hogy meg tudjátok tagadni a nagylelkűséget.”

És még keservesebben sírtak, és Én észhez térítettem őket, és a Moszkva környéki lombos ligetek hús árnyékot adtak nekünk,

És eledelünkül a gyár hulladékai szolgáltak, és a mocsári gőtéek kis fejei, és énekesmadarak gyönyörködtették füleinket.

És mentünk, míg a nap újra felkelt, és minden szembejövőt ámulatba ejtetünk nemes tetteinkkel és nyomorult gúnyánkkal.

Mikor pedig – a külvárosok porában – az ifjúsági palazzo boltíve alá léptünk,

A gondolattól kimerülten ámuldoztunk. Kis híján százharmincan voltak, napjaikat ifjú buzgalomban és háborítatlanságban tengették, akár a szamarak.

És édes kéjjel csókolózásba merültek, és az orrukat piszkálták, és a júniusi plénum határozatait olvasták, és amikor megláttak Engem, megkérdezték az Engem követőket:

„Ki ez a zarándok? Nevetséges a koszorúja, akárcsak tanításai.”

És Én válaszoltam nekik:

„Még korai lenne megneveznem azt, aki erre a világra küldött, nézzétek!

A sekély víz átlátszó, ám a mély kifürkészhetetlen.

De bizony mondom néktek, köztetek, a munkás hétköznapiok költészetétől elkényeztetett idióták közt

Leszek mindaddig, míg közületek minden tizedik le nem hajtja fejét elgondolkodva azokon a rejtélyeken,

Amelyeket füttyszónak és lónyeringésnek véltetek. Dixi” (...)

13. fejezet

(...)

„És íme elmegyek

És íme elmegyek én a bánat és bú földjéről,

A bánat és bú földjéről, mit nem ismerek,

Az örök gyönyörűség földjére, hol sosem leszek.”

MANCHIN JÚLIA és HETÉNYI ZSUZSA fordítása